

รูปแบบการควบคุมด้วยใจแบบผ่อนคลายเพื่อยกระดับสัมฤทธิ์ผล การพัฒนาพฤติกรรมสำหรับผู้กระทำผิด

Relaxed Mind Control Model In order to leverage the effectiveness of behavior development for the offenders

อารีนา เลิศแสนพร

คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
18/18 ถนนเทพรัตน ตำบลบางโฉลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 10540

Areena Lertsanporn

Faculty of Social work and social welfare, Huachiew Chalermprakiet University
18/18 Thepparat Rd, Bangchalong, Bangplee, Samutprakarn 10540

E-mail : Areena.jena@gmail.com

(Received: 27 February 2024; Revised: 27 March 2024; Accepted: 29 March 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบกระบวนการการควบคุมด้วยใจ แบบผ่อนคลายของหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมที่ทำงานกับกลุ่มผู้กระทำผิดในสังคม ด้วยองค์ความรู้ในงานสังคมสงเคราะห์คลินิก 2) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านสมรรถนะของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานกับ กลุ่มผู้กระทำผิดในสังคม มีผลต่อการยกระดับสัมฤทธิ์ผลการพัฒนาพฤติกรรมผู้กระทำผิด 3) เพื่อศึกษาปัจจัยการสร้างจิตสำนึก มีผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของผู้กระทำผิด ในเรือนจำแบบเปิดภาคตะวันออก คือ ทณฑสถานเปิดห้วยโป่ง ทณฑสถานเปิดทุ่งเบญจา เรือนจำชั่วคราวเขาไม้แก้ว และเรือนจำชั่วคราวเขาระกำ รวมทั้งหมด 4 เรือนจำ กลุ่มตัวอย่าง คือเจ้าหน้าที่ จำนวน 91 คน และผู้ต้องขัง จำนวน 398 คน เป็นการศึกษาทั้งวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความสัมพันธ์และการทดสอบพหุคูณ การสัมภาษณ์แบบกลุ่มกับเจ้าหน้าที่ และผู้ต้องขัง และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม รวมทั้งสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เป็นภาคีเครือข่ายสนับสนุนการพัฒนาพฤติกรรมผู้กระทำผิด ผลการศึกษาพบว่า 1) การศึกษารูปแบบกระบวนการการควบคุมด้วยใจแบบผ่อนคลาย สอดคล้องกับองค์ความรู้ในงานสังคมสงเคราะห์คลินิก ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่าการคัดกรองเข้าสู่เรือนจำชั่วคราว และทณฑสถานเปิดที่ไม่มีกำแพง ผู้ต้องขังพร้อมจะหลบหนีได้ตลอดเวลา จึงต้องควบคุมด้วยใจ ทำให้ผู้ต้องขังรักและเกรงใจ ในขณะเดียวกันก็ต้องใช้มาตรการการควบคุมโดยเคร่งครัดและปฏิบัติต่อทุกคนด้วยความเสมอภาค พื้นฐานการควบคุมเจ้าหน้าที่ต้องสังเกตเป็นรายบุคคล โดยการพิจารณาศักยภาพข้อดีหรือข้อเด่นของผู้ต้องขังแต่ละรายนำมาพัฒนาจิตใจ และปรับภาพลักษณ์ของผู้กระทำผิดให้มีการปรับตัวก่อน

พันโทฯ เพื่อคืนคนดีสู่สังคม 2) สมรรถนะด้านความรู้ และการมุ่งผลสัมฤทธิ์และสมรรถนะด้านพฤติกรรม ที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ สามารถใช้เป็นตัวพยากรณ์ในการคาดคะเน การยกระดับสัมฤทธิ์ผลการพัฒนา พฤติณีสัยของผู้กระทำผิดได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และ 0.05 3) ตัวแปรศาสนา ระดับการศึกษา ก่อนต้องโทษมีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง อาชีพก่อนต้องโทษ จำนวนครั้งที่เคยต้องโทษจำคุก (นับรวมครั้งนี้) ระดับชั้น การเป็นนักโทษการถูกลงโทษทางวินัยในขณะที่อยู่ในเรือนจำ จำนวนครั้งที่เคยถูกลงโทษ ระดับความมั่นใจ ในการหาเลี้ยงตนเอง การขอความช่วยเหลือเมื่อออกจากเรือนจำ มีผลต่อการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำ ความผิดได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05, 0.01 และ 0.001 และพบว่า ระดับการสร้างจิตสำนึกของ ผู้กระทำผิด สามารถใช้เป็นตัวพยากรณ์ ในการคาดคะเน ด้านการปรับตัวในการพัฒนาพฤตินิสัย ด้านความตั้งใจ และมุ่งมั่นในการพัฒนา พฤตินิสัย และ การพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำผิดโดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.001

คำสำคัญ : สังคมสงเคราะห์คลินิก การควบคุมด้วยใจแบบผ่อนคลาย การพัฒนาพฤตินิสัย

Abstract

This survey research aimed to study the following: 1) To study the model of the relaxed mind control process within the justice system's interaction with offenders in society, drawing on knowledge from clinical social work, 2) To study the competency factors of officials working with offenders in society, which influenced the improvement of achievement levels and the development of offenders' behavior and 3) To study the factors contributing to consciousness that influenced the development of offenders' behavior. The research was based on the open prisons in the Eastern region, including Huai Pong Open Correctional Institution, Thung Bencha Open Correctional Institution, Khao Mai Kao Temporary Prison, and Khao Rakam Temporary Prison, totaling four prisons. The study involved a sample size of 91 officials and 398 prisoners and employed both quantitative and qualitative research methodologies. The research tools utilized included questionnaires for quantitative analysis, which were analyzed using percentage statistics, standard deviation correlation testing, and multiple regression testing. Additionally, focus group interviews were conducted with officials and prisoners, along with in-depth interviews with central and regional administrators from the Department of Corrections, Ministry of Justice, and partners in the network supporting the development of offenders' behavior.

The study results revealed the following: 1) A study of the relaxed mind control process aligned with knowledge from clinical social work through qualitative research. It was found that, when screening into temporary and open prisons without walls, prisoners remained prepared to escape at any time. Consequently,

a balance between compassionate control and strict measures was necessary. The basics of controlling personnel were to be observed individually, considering the potential advantages or outstanding characteristics of each prisoner, aiming to rehabilitate offenders before their release to reintegrate them positively into society. 2) Knowledge competency, achievement, and behavioral skills were identified as significant predictors in improving achievement levels and the development of offenders' behavior, with statistical significance at the 0.001 and 0.05 levels. 3) Various variables, such as religious affiliation, education level, previous place of residence, pre-imprisonment occupation, prior incarceration history (including this time), current prisoner level, disciplinary record, number of prior previous punishments, self-reliance confidence, and requests for assistance upon release from prison, significantly influenced offenders' behavior development at different statistical levels (0.05, 0.01, and 0.001). Additionally, the level of consciousness among offenders emerged as a significant predictor in predicting adaptive behavior development, intention and determination to develop behavior, and overall behavior development at a statistically significant level of 0.001.

Keywords : Social Work Clinic, Relaxed Mind Control, Behavior Development

บทนำ

ในสถานการณ์ปัจจุบัน ปัญหาการก่ออาชญากรรมมีอัตราที่สูงมากในสังคมไทย อันเนื่องมาจากหลายสาเหตุหลายปัจจัยด้วยกัน อาทิ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาทางด้านจิตใจ สภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ นับเป็นปัญหาสังคมที่ก่อให้เกิดความเสียหายและความสูญเสียทั้งในด้านชีวิต ทรัพย์สินความเป็นอยู่ของมนุษย์เป็นอย่างมาก จากสถิติจำนวนผู้กระทำความผิดที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและได้รับการตัดสินให้เป็นผู้ต้องขัง ตามรายงานสถิติราชทัณฑ์ รท.103¹ (correct.go.th) จากฐานข้อมูล ณ วันที่ 1 ธันวาคมในช่วงปีพ.ศ. 2562 – พ.ศ. 2566 พบว่า ผู้ต้องราชทัณฑ์มีสถิติ ดังนี้ ปีพ.ศ. 2562 มีจำนวน 307,332 ราย ปีพ.ศ. 2563 มีจำนวน 283,842 ราย ปีพ.ศ. 2564 มีจำนวน 224,345 ราย ปีพ.ศ. 2565 มีจำนวน 209,892 ราย และปีพ.ศ. 2566 มีจำนวน 216,138 ราย สรุปคือในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา มีผู้ต้องขังเฉลี่ย 248,309.80 ราย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าจุดเริ่มต้นในการดำเนินการกับผู้กระทำความผิดกฎหมายอาญาให้เข้าสู่การควบคุมตัวในเรือนจำ มีวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติ หรือการลงโทษผู้กระทำความผิดที่เกิดขึ้นในยุคต่างๆ ที่ผ่านมามาจนถึงปัจจุบันพอสรุปได้ดังนี้คือ² 1) การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (retribution) 2) การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (deterrence) 3) การลงโทษเพื่อตัดโอกาสกระทำความผิด (incapacitation) และ 4) การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู (rehabilitation) ทั้งนี้การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยใช้ระบบเรือนจำ (custodial sentence) ซึ่งเป็นการตอบ

¹ กรมราชทัณฑ์, รายงานสถิติราชทัณฑ์ รท.103 (24 Dec 2023) correct.go.th <http://www.correct.go.th/rt103pdf/report_index.php>.

² ปกรณ์ มณีปกรณ์, อาชญาวិทยา และทัณฑวิทยา (กรุงเทพฯ: เอ็ม.ที.เพรส, 2553) 256.

สนองต่อวัตถุประสงค์ของการลงโทษในหลายประการด้วยกันดังกล่าว ตั้งแต่การแก้แค้นทดแทน การข่มขู่ ยับยั้งทั้งแบบทั่วไปคือ การลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อยับยั้งมิให้ผู้อื่นกระทำความผิดและเกรงกลัวที่จะกระทำความผิด รวมทั้งการข่มขู่ยับยั้งเฉพาะรายซึ่งเป็นการลงโทษตัวผู้กระทำความผิดโดยตรง เพื่อให้เกิดความเกรงกลัว และไม่กล้ากระทำความผิดอีกในอนาคต ขณะเดียวกันการจำคุกยังเป็นการตัดโอกาสในการกระทำความผิด โดยแยกผู้กระทำความผิดออกจากสังคม เพื่อมิให้สามารถก่อความเดือดร้อนต่อสังคมได้อีก แต่การแยกผู้กระทำความผิดออกจากสังคมโดยวิธีการจำคุกนั้นเป็นเพียงการแยกออกจากสังคมชั่วคราว เนื่องจากผู้กระทำความผิดเหล่านี้ต้องพ้นโทษ และกลับไปใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ดังนั้น การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำจึงมีการปรับเปลี่ยนจากวิธีการที่เน้นเพียงการควบคุมอย่างเดียว มาเป็นการควบคุมพร้อมกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด นอกจากนี้ในมุมมองของทฤษฎียุติธรรมได้ชี้ให้เห็นถึงผลเสียของการนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะถูกละเลยมองว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ที่มีตราบาป และการติตรานี้จะกลายเป็นสาเหตุหนึ่งของการประกอบอาชญากรรมด้วย³ โดยแนวคิดของ Frank Tannenbaum ในทฤษฎี การติตรา⁴ ได้กล่าวถึง ความหมายของคำว่า “ติตรา” หมายถึง การแสดงออกของคนในสังคมที่ไม่ยอมรับพฤติกรรมของบุคคลที่ผิดไปจากค่านิยมและความเชื่อ หรือพฤติกรรมที่สังคมส่วนใหญ่ไม่ยอมรับ หรือเรียกว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบน โดยครอบคลุมไปถึงพฤติกรรมอาชญากรรม ทำให้เห็นถึงการตอบโต้ของสังคมที่มีต่อผู้กระทำความผิด เช่น การดูถูก การรังเกียจ การไม่ยอมรับ ไม่ให้อภัย เป็นต้น โดยพฤติกรรมเหล่านี้คือ “การติตรา” ผู้กระทำความผิด ทั้งนี้ทฤษฎีอาชญาวิทยาเห็นว่าพฤติกรรมติตราเป็นการตอบโต้ที่ยิ่งทำให้ผู้กระทำความผิดกล้าตัวไปในสิ่งที่ชั่วร้ายมากขึ้น โดยไม่สนใจกลับตัวเป็นคนดี ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่มีโอกาสในสังคม ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้กระทำความผิดกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกครั้ง⁵ ในขณะที่ Goffman⁶ ให้ความหมาย “การติตรา” ไว้ว่าเป็นปฏิสัมพันธ์รูปแบบหนึ่งของสังคมที่กระทำต่อบุคคลซึ่งมีลักษณะที่สังคมไม่ต้องการหรือ มีพฤติกรรมเชิงลบ ด้วยเหตุผลดังกล่าวในการอำนวยความสะดวกทางอาญา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิด จึงต้องปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดอย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับ National Organization of Forensic Social Work ได้กำหนดนิยามว่า นักสังคมสงเคราะห์ในกระบวนการยุติธรรมนั้นเป็นหนึ่งในวิชาชีพที่มีการปฏิบัติงานเฉพาะทางโดยมีขอบข่ายการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย และระบบงานของกระบวนการยุติธรรม⁶ ภาระหน้าที่ของนักสังคมสงเคราะห์วิชาชีพในกระบวนการยุติธรรมครอบคลุมถึงการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์คลินิกและจิตเวชศาสตร์ สำหรับผู้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือผู้ที่มีพฤติกรรมอาชญากรรมในลักษณะของการบำบัดการฟื้นฟู และการประเมินผลโดยทีมงานสังคมสงเคราะห์ในกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยได้รับอิทธิพลสำคัญจากประเทศ

³ กฤษณพงศ์ พุดระกูล และเสกสรรค์ เกรือคำ, การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบงานราชทัณฑ์ไทยเปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซีย (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2562) 73.

⁴ เสรีน ปุณณะหิตานนท์, การกระทำความผิดในสังคม : สังคมวิทยาอาชญากรรมและพฤติกรรมเบี่ยงเบน (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558) 82-91.

⁵ ศุภณิภา ดันดิชัยนุสรณ์และเปรมฤดี เพ็ชรกุล, “ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับผู้พ้นโทษกลับคืนสู่ชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร” (2566) 33:2 วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ 126, 126-139.

⁶ National Association of Social Workers, Code of ethics of the National Association of Social Workers (24 January 2024) Code <[http:// www.socialworkers.org/pubs/code/code.asp](http://www.socialworkers.org/pubs/code/code.asp)>.

สหรัฐอเมริกา⁷ นักสังคมสงเคราะห์มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการยุติธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงจากแนวคิดการลงโทษ สู่แนวคิดของการบำบัดและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้กระทำผิด ในประเทศไทย คำว่าสังคมสงเคราะห์คลินิก ยังไม่ได้ถูกใช้อย่างกว้างขวางมากนัก⁸ ทั้งนี้เนื่องจากความเข้าใจถึงขอบเขตและบริบทการทำงานสังคมสงเคราะห์คลินิกมีความจำกัด มีความเข้าใจว่า คำว่า “คลินิก” หมายถึงการทำงานในสถานพยาบาลหรือสถานบำบัดเท่านั้น ทั้งนี้ นักสังคมสงเคราะห์ทางคลินิกมีบทบาทหน้าที่ในการให้บริการ โดยมีเป้าหมายในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้ใช้บริการ และบูรณาการความช่วยเหลือ ร่วมกับเครือข่ายภาคส่วนต่างๆ โดยตรงให้เข้ากับงานของตนเอง และเป็นผู้ปฏิบัติงานในด้านการอำนวยความสะดวกคุณภาพชีวิต โดยที่งานสังคมสงเคราะห์ทางคลินิกเป็นงานสังคมสงเคราะห์ประเภทหนึ่งที่มีการให้บริการมากที่สุด มีขอบข่ายงานในด้านการแก้ไขปัญหา การเสริมสร้างการทำงานเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล ครอบครัว กลุ่ม และชุมชน โดยนักสังคมสงเคราะห์คลินิก สามารถทำงานได้ในบริบทเชิงพื้นที่ที่หลากหลายขึ้นอยู่กับลักษณะของประชากร โดย The Association of Social Work Boards ให้คำจำกัดความการปฏิบัติงานทางสังคมสงเคราะห์ทางคลินิกว่าเป็น “การประยุกต์ใช้ทางคลินิกขั้นความรู้ทางคลินิกเฉพาะทาง และทักษะสูงในด้านการประเมินการวินิจฉัย และการบำบัดผู้ที่ติดสารเสพติด หรือผู้ที่มีภาวะความผิดปกติทางจิต อารมณ์ และพฤติกรรม”

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าความรู้ด้านงานสังคมสงเคราะห์คลินิก เป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับผู้กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมได้ โดยการอบรมแก้ไขผู้ต้องขังให้ปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความรู้ ความคิด จิตใจ ความประพฤติ และลักษณะนิสัยที่ไม่ดีออกไป เพื่อให้กลับมาเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ มีความประพฤติดี และมีศีลธรรม มีคุณธรรมจริยธรรม มีพฤติกรรมปฏิบัติที่ดีงาม ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษารูปแบบการควบคุมแบบผ่อนคลายเป็นกรณีพิเศษ โดยการนำ แนวทางการสังคมสงเคราะห์คลินิกมาประยุกต์ใช้ และทดสอบสมมุติฐานการวิจัยทั้งเชิงปริมาณ และ เชิงคุณภาพ โดยผ่านกระบวนการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รูปแบบการดำเนินงานกิจกรรมกับผู้บริหารทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ และผู้กระทำผิดเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพชีวิต และยกระดับสัมฤทธิ์ผลการพัฒนาพฤตินิสัยสำหรับผู้กระทำผิดในทัณฑสถานเปิดห้วยโป่ง จังหวัดระยอง ทัณฑสถานเปิดทุ่งเบญจา จังหวัดจันทบุรี เรือนจำชั่วคราว เขาไม้แก้ว จังหวัดระยอง และเรือนจำชั่วคราวเขาระกำ จังหวัดตราด

⁷ ปริญญ์ หวันเหล็ม, “จากโรงงานสู่เรือนจำ ว่าด้วยคุณค่าและแก้ไขการเยียวยาผู้กระทำผิดผ่านวิชาชีพนักสังคมสงเคราะห์กระบวนการยุติธรรม” (2564) 1:1 วารสารการจัดการและพัฒนาท้องถิ่นมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ 83, 83-95.

⁸ วิไลภรณ์ โคตรบึงแก, “Clinical Social Work Practice: An Integrated Approach” (2563) 28:2 วารสารสังคมสงเคราะห์, 221, 221-230.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบกระบวนการการควบคุมด้วยใจแบบผ่อนคลายของหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมที่ทำงานกับกลุ่มผู้กระทำผิดในสังคม ด้วยองค์ความรู้ในงานสังคมสงเคราะห์คลินิก
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านสมรรถนะของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานกับกลุ่มผู้กระทำผิดในสังคม มีผลต่อการยกระดับสัมฤทธิ์ผลการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิด
3. เพื่อศึกษาปัจจัยการสร้างจิตสำนึก มีผลต่อการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำผิด

สมมุติฐานของการวิจัย

1. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่มีข้อมูลพื้นฐานที่แตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการยกระดับสัมฤทธิ์ผลการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดแตกต่างกัน
2. ระดับสมรรถนะของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน มีผลต่อการยกระดับสัมฤทธิ์ผลการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิด
3. ผู้กระทำความผิดที่มีข้อมูลพื้นฐานที่แตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดแตกต่างกัน
4. ระดับการสร้างจิตสำนึกของผู้กระทำผิด มีผลต่อการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิด

ประเด็นในการศึกษาวิจัย (เชิงคุณภาพ)

รูปแบบการควบคุมด้วยใจแบบผ่อนคลาย สอดคล้องกับองค์ความรู้ในงานสังคมสงเคราะห์คลินิกอย่างไร

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

มุ่งเน้นการศึกษาสมรรถนะของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานกับกลุ่มผู้กระทำผิดในสังคมในลักษณะการควบคุมด้วยใจแบบผ่อนคลายภายใต้โครงการกำลังใจ และการปรับพฤตินิสัยโดยโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ด้วยองค์ความรู้ในงานสังคมสงเคราะห์คลินิกที่มีผลต่อการยกระดับสัมฤทธิ์ผลการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิด

2. ขอบเขตด้านหน่วยงาน/เชิงพื้นที่

มุ่งเน้นศึกษาหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมที่ควบคุมกลุ่มผู้กระทำผิด ในลักษณะเรือนจำชั่วคราว และทัณฑสถานเปิด โดยได้เลือกศึกษาเชิงพื้นที่ภาคตะวันออก เนื่องจากเรือนจำกลางระยองเป็นเรือนจำระดับความมั่นคงสูงสุดในภาคตะวันออก และมีเรือนจำชั่วคราวเขาไม้แก้ว จังหวัดระยอง เป็นเรือนจำชั่วคราวในสังกัดมีภารกิจในการควบคุมผู้ต้องขังที่เหลือโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปีจากเรือนจำกลางระยองมาควบคุมแบบ

ผ่อนคลายเป็นเพื่อปรับพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด และเรือนจำชั่วคราวเขาระกำ จังหวัดตราด เป็นเรือนจำชั่วคราวในสังกัดเรือนจำจังหวัดตราด นอกจากนี้ในภาคตะวันออกมีทัณฑสถานเปิด จำนวน 2 แห่งที่ขึ้นตรงกับส่วนกลาง กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม คือทัณฑสถานเปิดห้วยโป่ง จังหวัดระยอง และทัณฑสถานเปิดทุ่งเบญจา จังหวัดจันทบุรี รองรับผู้ต้องขังที่เหลือโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปีจากเรือนจำทั่วประเทศ ที่ผ่านการกลั่นกรองโดย กรมราชทัณฑ์ เข้ามาควบคุมแบบผ่อนคลายเป็นเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด ดังนั้นขอบเขตด้านหน่วยงาน/พื้นที่ ในการวิจัยครั้งนี้ จึงประกอบด้วย (1) ทัณฑสถานเปิดห้วยโป่ง จังหวัดระยอง (2) ทัณฑสถานเปิดทุ่งเบญจา จังหวัดจันทบุรี (3) เรือนจำชั่วคราวเขาไม้แก้ว จังหวัดระยอง และ (4) เรือนจำชั่วคราวเขาระกำ จังหวัดตราด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการศึกษาทำให้ทราบถึงรูปแบบกระบวนการการควบคุมด้วยใจแบบผ่อนคลายเป็นของกรมราชทัณฑ์ที่ทำงานกับกลุ่มผู้กระทำความผิดในสังคม ด้วยองค์ความรู้ในงานสังคมสงเคราะห์คลินิก
2. ผลการศึกษาทำให้ทราบว่าสมรรถนะของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน มีผลต่อการยกระดับสัมฤทธิ์ผลการพัฒนาพฤติกรรมสำหรับผู้กระทำความผิด
3. ผลการศึกษาทำให้ทราบว่าการสร้างจิตสำนึกของผู้กระทำความผิด มีผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด
4. ผลการศึกษาทำให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาองค์ความรู้ในงานสังคมสงเคราะห์คลินิก สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับกับกลุ่มผู้กระทำความผิดในสังคมได้

วิธีดำเนินงานวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาทั้งวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีกระบวนการดำเนินการวิจัยดังนี้

วิจัยเชิงปริมาณ กำหนดประชากรแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ เจ้าหน้าที่ระดับผู้บริหาร และระดับผู้ปฏิบัติงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤติกรรมผู้กระทำความผิดในทัณฑสถานเปิดห้วยโป่ง จังหวัดระยอง ทัณฑสถานเปิดทุ่งเบญจา จังหวัดจันทบุรี เรือนจำชั่วคราวเขาไม้แก้ว จังหวัดระยอง และเรือนจำชั่วคราวเขาระกำ จังหวัดตราด

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ เจ้าหน้าที่ระดับผู้บริหารในกองทัณฑวิทยา กองทัณฑปฏิบัติ และกองพัฒนา พฤติกรรม กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม กำกับดูแลติดตามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคัดกรอง และ การพัฒนาพฤติกรรมผู้กระทำความผิดที่เข้าสู่ทัณฑสถานเปิด และเรือนจำชั่วคราว

กลุ่มที่ 3 ได้แก่ ผู้ต้องขังในทัณฑสถานเป็ดห้วยโป่ง จังหวัดระยอง ทัณฑสถานเป็ดห้วยโป่ง จังหวัดจันทบุรี เรือนจำชั่วคราวเขาไม้แก้ว จังหวัดระยอง และเรือนจำชั่วคราวเขาระกำ จังหวัดตราด ซึ่งเป็นเรือนจำเปิดภาคตะวันออกที่รองรับเฉพาะผู้ต้องขังเพศชายเท่านั้น

กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ

1) กลุ่มเจ้าหน้าที่ เก็บข้อมูลเจ้าหน้าที่ที่ควบคุมผู้ต้องขังแบบเรือนจำเปิด ภาคตะวันออก คือ ทัณฑสถานเป็ดห้วยโป่ง ทัณฑสถานเป็ดห้วยโป่ง เรือนจำชั่วคราวเขาไม้แก้ว และเรือนจำชั่วคราวเขาระกำ รวมทั้งหมด 4 เรือนจำ จำนวนประชากรเจ้าหน้าที่ที่ควบคุมผู้ต้องขัง จำนวนทั้งหมด 107 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่าง จากการคำนวณด้วยการใช้สูตรของทาโรยามาเน ได้จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 84 คน โดยยอมรับค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.05 และเพื่อลดความผิดพลาดในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจึงเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็น 100 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาเลือกเจ้าหน้าที่ที่ควบคุมผู้ต้องขัง โดยสุ่มตามจำนวนโควตาอย่างเป็นระบบกระทั่งครบจำนวนกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลได้จริง จำนวน 91 คน

2) กลุ่มผู้ต้องขังในเรือนจำแบบเปิด ภาคตะวันออก คือ ทัณฑสถานเป็ดห้วยโป่ง, ทัณฑสถานเป็ดห้วยโป่ง, เรือนจำชั่วคราวเขาไม้แก้ว และเรือนจำชั่วคราวเขาระกำ รวมทั้งหมด 4 เรือนจำ จำนวนผู้ต้องขังทั้งหมด 1,036 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ต้องขังชั้นดี-ดีมาก-ดีเยี่ยม ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แท้จริง จึงได้ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด แล้วจึงคัดเลือกผู้ต้องขังที่อยู่ในเกณฑ์ชั้นดี-ดีมาก-ดีเยี่ยม โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง จากการคำนวณด้วยการใช้สูตรของทาโรยามาเน ได้จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างผู้ต้องขังจำนวน 390 คน โดยยอมรับค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.04 เนื่องจากผู้ต้องขังมีระดับความรู้ที่แตกต่างกันตั้งแต่ระดับที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษ (ไม่รู้หนังสือ) ระดับประถมศึกษา และโดยส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และเพื่อลดความผิดพลาดในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจึงเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยสุ่มตามจำนวนโควตาอย่างเป็นระบบ เรือนจำละ 100 คน จนครบจำนวนกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลได้จริง จำนวน 398 คน

กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มคือ

1. เจ้าหน้าที่ระดับผู้บริหารในกองทัณฑวิทยา กองทัณฑปฏิบัติ และกองพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม กำกับดูแลติดตามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคัดกรอง และการพัฒนาพฤตินิสัย ผู้กระทำผิดที่เข้าสู่ทัณฑสถานเปิด และเรือนจำชั่วคราว ประกอบด้วยผู้อำนวยการกลุ่มงาน จำนวน 3 ท่าน และหัวหน้าฝ่ายกิจการกำลังใจในพระราชดำริ จำนวน 1 ท่าน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนกลาง กรมราชทัณฑ์ จำนวน 4 ท่าน

2. เจ้าหน้าที่ระดับผู้บริหารในเรือนจำแบบเปิด ภาคตะวันออกประกอบด้วย ผู้อำนวยการทัณฑสถานเปิดห้วยโป่ง ผู้อำนวยการทัณฑสถานเปิดทุ่งเบญจา ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาพฤตินิสัย เรือนจำกลางระยอง กำกับดูแลเรือนจำชั่วคราวเขาไม้แก้ว ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดตราด และผู้อำนวยการส่วนทัณฑปฏิบัติ เรือนจำจังหวัดตราด ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าเรือนจำชั่วคราวเขาชะเมา รวมทั้งสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เป็นภาคีเครือข่ายสนับสนุนการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิด รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนภูมิภาค กรมราชทัณฑ์ จำนวน 5 ท่าน และภาคีเครือข่ายจำนวน 1 ท่าน

3. เจ้าหน้าที่ระดับผู้ปฏิบัติงานในเรือนจำแบบเปิด ภาคตะวันออกที่มีอายุการทำงานตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป และมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิด ที่ให้ความยินยอมในการตอบแบบสอบถามเชิงคุณภาพ และสามารถเข้าร่วมการสนทนากลุ่มได้ (Focus group) โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย

1. ทัณฑสถานเปิดห้วยโป่ง จำนวน 15 คน และเข้าร่วมการสนทนากลุ่มได้ 9 คน
2. ทัณฑสถานเปิดทุ่งเบญจา จำนวน 15 คน และเข้าร่วมการสนทนากลุ่มได้ 8 คน
3. เรือนจำชั่วคราวเขาไม้แก้ว จำนวน 8 คน และเข้าร่วมการสนทนากลุ่มได้ 4 คน
4. เรือนจำชั่วคราวเขาชะเมา จำนวน 5 คน และเข้าร่วมการสนทนากลุ่มได้ 4 คน

รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้ควบคุมผู้ต้องขังเรือนจำเปิด ภาคตะวันออกที่ร่วมตอบแบบสอบถามเชิงคุณภาพ จำนวนทั้งสิ้น 43 คน และผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มจำนวนทั้งสิ้น 25 คน

4. ผู้ต้องขังในเรือนจำแบบเปิด ภาคตะวันออกที่ถูกควบคุมตัวในระบบเรือนจำเปิดมาแล้วตั้งแต่ 6 เดือน ถึง 1 ปีขึ้นไป และแบ่งตามเกณฑ์ลำดับขั้นของผู้ต้องขัง ชั้นดี-ดีมาก-ดีเยี่ยมโดยผู้ต้องขังในเรือนจำแบบเปิดที่มีคุณสมบัติเหมาะสมจะต้องให้ความยินยอมในการตอบแบบสอบถามเชิงคุณภาพ เรือนจำละ 30 คน และสามารถเข้าร่วมการสนทนากลุ่มได้ (Focus group) เรือนจำละ 10 คน

รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้ต้องขังเรือนจำเปิด ภาคตะวันออกที่ร่วมตอบแบบสอบถามเชิงคุณภาพจำนวนทั้งสิ้น 120 คน และผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มจำนวนทั้งสิ้น 40 คน

การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

นำแบบสอบถามเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่ได้สร้างขึ้น ไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) และความเชื่อมั่น (reliability) คือ

1. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity)

นำแบบสอบถามเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพให้ผู้เชี่ยวชาญ คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านงานราชทัณฑ์ สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม 1 ท่าน อาจารย์มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาเอก 2 ท่านที่ประจำคณะนิติศาสตร์ และคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม รวมผู้เชี่ยวชาญ

จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย และตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ โดยใช้แบบตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย (IOC) ให้พิจารณาคำดัชนีความตรงตามเนื้อหา ด้วยการหาค่า IOC หรือ Index of Item Objective Congruence โดยกำหนดเกณฑ์ยอมรับได้มากกว่า .60 ขึ้นไป ได้ค่าความตรงตามเนื้อหาเท่ากับ 0.80 แสดงว่าเครื่องมือนี้มีความตรงตามเนื้อหาในระดับดี และนำมาใช้เป็นคำถามในแบบสอบถามได้

นำแบบสอบถามเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพให้ผู้เชี่ยวชาญคือ ผู้ตรวจราชการ กรมราชทัณฑ์ ในราชการบริหารส่วนกลาง กรมราชทัณฑ์ จำนวน 3 ท่าน และผู้อำนวยการทัณฑสถานหญิงชลบุรี ในราชการบริหารส่วนภูมิภาค จำนวน 1 ท่าน พิจารณาข้อคำถามและให้ข้อเสนอแนะเพื่อความตรงเชิงเนื้อหา

2. การหาความเชื่อมั่น (reliability)

นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาแล้วนำไปตรวจสอบความเที่ยงในกลุ่มเจ้าหน้าที่ และผู้ต้องขังที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวนอย่างละ 30 ราย ในเรือนจำที่มีลักษณะปิดจำนวน 3 แห่ง คือ เรือนจำกลางสมุทรปราการ เรือนจำพิเศษกรุงเทพ และทัณฑสถานหญิงชลบุรี โดยมีหนังสือขออนุญาตอธิบดีกรมราชทัณฑ์ เมื่อได้รับอนุญาตในการดำเนินการ Pre test แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ทำหนังสือแนะนำเรียนต่อผู้อำนวยการ/ผู้บัญชาการเรือนจำ เพื่อขออนุญาตให้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อคำถาม และคำนวณค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's Alpha) เป็นสถิติวิเคราะห์ โดยกำหนดเกณฑ์ยอมรับได้มากกว่า .80 ขึ้นไป แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ได้ค่าเท่ากับ .806, .829, .904 และ .911 แบบสอบถามผู้ต้องขังได้ค่าเท่ากับ .858, .924, .912 และ .913 แปลความหมายได้ว่า แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีคุณภาพในเรื่องความเที่ยง มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตัวแปรการวิจัยกลุ่มเจ้าหน้าที่

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ประกอบด้วย หน่วยงานที่สังกัด เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา สถานภาพ ระดับการปฏิบัติงาน รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องขัง จำนวนครั้งที่อบรมด้านการพัฒนาผู้ต้องขัง การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ (ด้านการควบคุมเป็นหลัก หรือด้านการพัฒนาผู้ต้องขังเป็นหลัก) ปัจจัยด้านสมรรถนะของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ประกอบด้วย สมรรถนะด้านความรู้ และการมุ่งผลสัมฤทธิ์ สมรรถนะด้านพฤติกรรมที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ และสมรรถนะด้านทัศนคติที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การยกระดับสัมฤทธิ์ผลการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิด

ตัวแปรการวิจัยกลุ่มผู้ต้องขัง

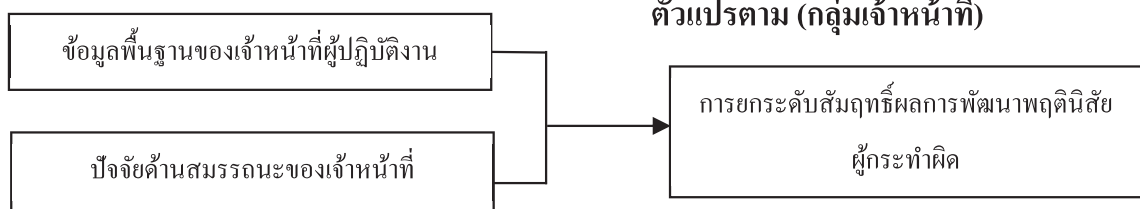
1. ตัวแปรต้น ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานของผู้กระทำผิด ประกอบด้วย สถานที่การควบคุม อายุ ศาสนา สถานภาพ ระดับการศึกษา ก่อนต้องโทษมีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง อาชีพก่อนต้องโทษ รายได้ก่อนต้องโทษ

จำนวนครั้งที่เคยต้องโทษจำคุก (นับรวมครั้งนี้) จำนวนคดีในการจำคุกครั้งปัจจุบันนี้ การรับโทษจำคุกโดยการพิพากษา การลดโทษทั้งหมดเหลือจำคุก ระดับชั้นการเป็นนักโทษ การถูกลงโทษทางวินัยในขณะที่อยู่ในเรือนจำ จำนวนครั้งที่เคยถูกลงโทษ จำนวนทักษะอาชีพที่ได้รับการฝึกขณะอยู่เรือนจำ ระดับความชำนาญในการฝึกทักษะอาชีพ ระดับความมั่นใจในการหาเลี้ยงตนเอง การขอความช่วยเหลือเมื่อออกจากเรือนจำ และปัจจัยการสร้างจิตสำนึกของผู้กระทำผิด

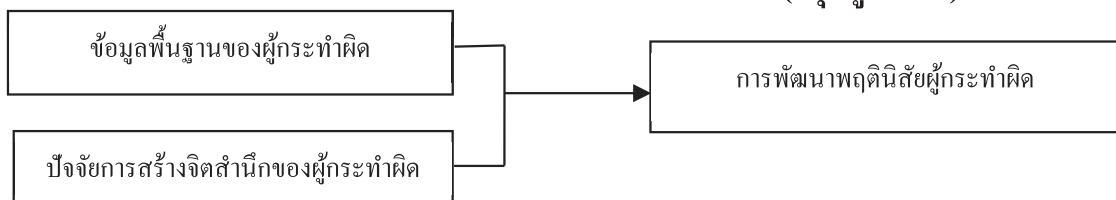
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำผิด ประกอบด้วย ด้านการปรับตัวในการพัฒนา พฤตินิสัย และด้านความตั้งใจและมุ่งมั่นในการพัฒนาพฤตินิสัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย (Conceptual Framework)

ตัวแปรต้น (กลุ่มเจ้าหน้าที่)

ตัวแปรต้น (กลุ่มผู้ต้องขัง)

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และข้อมูลพื้นฐานของผู้กระทำผิด ส่วนข้อมูลที่ใช้มาตรวจวัด 5 ระดับ ได้แก่ ปัจจัยด้านสมรรถนะของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน การยกระดับสัมฤทธิ์ผลการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิด ปัจจัยการสร้างจิตสำนึกของผู้กระทำผิด การพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำผิด โดยใช้ค่าคะแนนสูงสุดลบด้วยค่าคะแนนต่ำสุด และนำมาหารด้วยจำนวนกลุ่มหรือระดับที่ต้องการ ดังนี้

$$\text{ช่องว่างระหว่างระดับ (Range)} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

จึงได้เกณฑ์การแปลผลช่วงคะแนนเฉลี่ย คือระดับเห็นด้วยมากที่สุด 4.21 – 5.00 ระดับเห็นด้วยมาก 3.41– 4.20 ระดับเห็นด้วยปานกลาง 2.61 – 3.40 ระดับ เห็นด้วยน้อย 1.81– 2.60 ระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ระหว่าง 1.00 – 1.80

2. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Analysis of Variance) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลพื้นฐานของผู้ปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการยกระดับสัมฤทธิ์ผลการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดแตกต่างกัน และข้อมูลพื้นฐานของผู้กระทำผิดที่แตกต่างกัน มีผลต่อการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดแตกต่างกัน และใช้สถิติในการวิเคราะห์พหุคูณ (Multiple Regression) เพื่อจัดเรียงลำดับและความสัมพันธ์ของระดับสมรรถนะของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน มีผลต่อการยกระดับสัมฤทธิ์ผลการพัฒนาพฤตินิสัย ผู้กระทำผิด และระดับการสร้างจิตสำนึก มีผลต่อระดับการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิด

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณแบ่งตามกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มมีดังนี้

1. กลุ่มเจ้าหน้าที่ พบว่า ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 91 คน (100%) พบว่า หน่วยงานที่สังกัดที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุด คือ ทัณฑสถานเปิดทุ่งเบญจา 39 คน(42.9%) เจ้าหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกเป็นเพศชาย 78 คน (85%) เพศหญิง 13 คน (14.3%) ช่วงอายุ 29 – 39 ปี มากที่สุดคือ 40 คน (44%) และมีค่าเฉลี่ยอายุที่ 40.94 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี มากที่สุด 53 คน (58.2%) ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ 90 คน(98.9%) มีสถานภาพสมรส 64 คน (70.3%) เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เป็นระดับปฏิบัติงาน 89 คน(97.8%) มีรายได้อยู่ในช่วง 20,000 – 25,000 บาท 18 คน (19.8%) โดยมีรายได้เฉลี่ย 32,425 บาท ส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำ/ทัณฑสถาน ช่วง 5 ปี 1 เดือน 10.00 ปี 32 คน (35.2%) โดยมีระยะเวลาการปฏิบัติงานเฉลี่ยที่ 11 ปี 6 เดือน ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมาได้ผ่านการอบรมอยู่ในช่วง 0 – 1 ครั้ง 63 คน(69.2%) มีการอบรมเฉลี่ย คือ 1.05 ครั้ง เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาผู้ต้องขังเป็นหลัก 52 คน (57.1%)

สำหรับตัวแปรแบบมาตรวัด พบว่าปัจจัยด้านสมรรถนะของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และ การยกระดับสัมฤทธิ์ผลการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำผิด สรุปได้ดังนี้ (1) สมรรถนะด้านความรู้ และการมุ่งผลสัมฤทธิ์ พบว่าประเด็นการคัดกรองผู้กระทำผิดเข้าสู่กิจกรรม และ โครงการต่างๆเป็นสิ่งสำคัญใน การพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำผิด เห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) (2) สมรรถนะด้านพฤติกรรมที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ พบว่าประเด็นการใช้หลักเหตุผล เป็นความสามารถที่จำเป็นของผู้ปฏิบัติหน้าที่ เห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) (3) สมรรถนะด้านทัศนคติที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ พบว่าประเด็นทำนุถนอมถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้กระทำผิด เห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) (4)การยกระดับสัมฤทธิ์ผลการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำผิด พบว่าประเด็น การคัดกรองผู้กระทำผิดอย่างถูกต้องเป็นส่วนสำคัญยิ่งต่อการพัฒนา พฤตินิสัยของผู้กระทำผิด เห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.49$)

ผลการทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 1 พบว่า ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ตัวแปรข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ได้แก่ หน่วยงานที่สังกัด เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา สถานภาพ ระดับการปฏิบัติงาน รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องขัง จำนวนครั้งที่อบรมด้านการพัฒนาผู้ต้องขัง การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ (ด้านการควบคุมเป็นหลัก หรือด้านการพัฒนาผู้ต้องขังเป็นหลัก) ทุกตัวแปรดังกล่าวไม่มีผลต่อการยกระดับสัมฤทธิ์ผลการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำผิด แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการควบคุมแบบเรือนจำ แบบเปิด ภาควะวันออกทั้ง 4 มีความคิดเห็นต่อการยกระดับสัมฤทธิ์ผลการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดไม่แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 2 พบว่า ปัจจัยด้านสมรรถนะของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทั้ง 3 ด้าน คือสมรรถนะด้านความรู้ และการมุ่งผลสัมฤทธิ์ สมรรถนะด้านพฤติกรรมที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ สมรรถนะด้านทัศนคติที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ และตัวแปรตาม คือการยกระดับสัมฤทธิ์ผลการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิด ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ที่ +1 มีระดับความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยตัวแปรมีความสัมพันธ์ในทางเดียวกันเชิงบวก (ค่า $r = .708, .711$ และ $.653$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน คือ ระดับสมรรถนะของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กับการยกระดับสัมฤทธิ์ผลการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำผิด และเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ในลักษณะของความเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน ด้วยการวิเคราะห์พหุคูณ (Multiple Regression) พบว่า ตัวแปรพยากรณ์คือ สมรรถนะด้านความรู้ และการมุ่งผลสัมฤทธิ์ สมรรถนะด้านพฤติกรรมที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ ตัวแปรทั้ง 2 ตัว ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการยกระดับสัมฤทธิ์ผลการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำผิดได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และ 0.05 และมีประสิทธิภาพของการพยากรณ์ ร้อยละ 57.6 ส่วนตัวแปร สมรรถนะด้านทัศนคติที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า สมรรถนะ ด้านความรู้ และการมุ่งผลสัมฤทธิ์ สมรรถนะด้านพฤติกรรมที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ มีกรอบและกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติงาน จึงมีอิทธิพลต่อการยกระดับสัมฤทธิ์ผลการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิด สำหรับสมรรถนะด้านทัศนคติที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นความคิดเชิงรายบุคคลต่อการปฏิบัติหน้าที่ จึงไม่มีอิทธิพลต่อการยกระดับสัมฤทธิ์ผลการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิด

2. กลุ่มผู้ต้องขัง พบว่า ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 398 คน (100%) ช่วงอายุ 29 – 39 ปี มากที่สุดคือ 204 คน (51.3%) และมีค่าเฉลี่ยอายุที่ 35.25 ปี ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ 381 คน (95.7%) มีสถานภาพโสด 307 คน (77.1%) การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด 163 คน (41.0%) ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ก่อนต้องโทษมีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง 386 คน (97.0%) อาชีพก่อนต้องโทษมากที่สุด คือรับจ้างทั่วไป 216 คน (54.3%) ส่วนใหญ่มีรายได้ก่อนต้องโทษเป็นรายเดือน 246 คน (61.8%) มีช่วงรายได้ 0.00 – 1,000 บาท มากที่สุด 150 คน (37.7%) รายได้เฉลี่ย 9,598.36 บาท จำนวน

ครั้งที่เคยต้องโทษจำคุก (นับรวมครั้งนี้) คือ ต้องโทษครั้งแรก 244 คน (61.3%) จำนวนคดีในการจำคุกครั้งนี้ ปัจจุบันนี้ คือ 1 คดี 350 คน (87.9%) การรับโทษจำคุกโดยการพิพากษา ส่วนใหญ่มีโทษจำคุกไม่ถึง 5 ปี 155 คน (50.0%) การลดโทษทั้งหมดเหลือจำคุก ส่วนใหญ่ คือ 1 ปี 1 เดือน - 2 ปี 116 คน (29.1%) ระดับชั้นการเป็นนักโทษมากที่สุด คือ ชั้นเยี่ยม 298 คน (74.9%) การถูกลงโทษทางวินัยในขณะที่อยู่ในเรือนจำ คือไม่เคยถูกลงโทษทางวินัย 376 คน (61.8%) จำนวนครั้งที่เคยถูกลงโทษ คือไม่เคยถูกลงโทษ 376 คน (61.8%) จำนวนทัณฑ์อาชิต์ที่ได้รับการฝึกขณะอยู่เรือนจำ มากที่สุดคือ ฝึกมากกว่า 3 ทัณฑ์ 194 คน (48.7%) ระดับความชำนาญในการฝึกทัณฑ์อาชิต์ คือพอทำได้ 307 คน (77.1%) ระดับความมั่นใจในการหาเลี้ยงตนเอง คือมั่นใจมาก 215 คน (54.0%) การขอความช่วยเหลือเมื่อออกจากเรือนจำ มากที่สุด คือขอความช่วยเหลือจากญาติ 354 คน (88.9%)

สำหรับตัวแปรแบบมาตรวัดพบว่าปัจจัยการสร้างจิตสำนึกของผู้กระทำผิดและปัจจัยการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำผิด ประกอบด้วย ด้านการปรับตัวในการพัฒนาพฤตินิสัย และด้านความตั้งใจและมุ่งมั่นในการพัฒนาพฤตินิสัย สรุปได้ดังนี้ (1) การสร้างจิตสำนึกของผู้กระทำผิด พบว่าประเด็น ท่านรู้ว่าการปฏิบัติตามกฎหมายเป็นสิ่งที่สมควรปฏิบัติ เห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) (2)การพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำผิด : ด้านการปรับตัวในการพัฒนาพฤตินิสัย พบว่าประเด็น ปัจจุบันท่านสามารถควบคุมตนเองได้เพิ่มมากขึ้น เห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.48$) (3)การพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำผิด : ด้านความตั้งใจและมุ่งมั่นในการพัฒนาพฤตินิสัย พบว่าประเด็น ท่านมุ่งมั่นที่จะประกอบอาชีพสุจริตต่อไป เห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$)

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 พบว่า ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ตัวแปรข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้ต้องขังที่แตกต่างกันได้แก่ สถานที่การควบคุม อายุ สถานภาพ รายได้ก่อนต้องโทษ จำนวนคดีในการจำคุกครั้งนี้การรับโทษจำคุกโดยการพิพากษา การลดโทษทั้งหมดเหลือจำคุก จำนวนทัณฑ์อาชิต์ที่ได้รับการฝึกขณะอยู่เรือนจำ ระดับความชำนาญในการฝึกทัณฑ์อาชิต์ไม่มีผลต่อการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิด แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ต้องขัง ที่มีสภาพแวดล้อมที่มีการควบคุมแบบเรือนจำแบบเปิด ภาคตะวันออกทั้ง 4 มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดไม่แตกต่างกันในตัวแปรดังกล่าวข้างต้น ในขณะที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ตัวแปรข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้ต้องขังที่แตกต่างกันได้แก่ ศาสนา ระดับการศึกษา ก่อนต้องโทษมีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง อาชีพก่อนต้องโทษจำนวนครั้งที่เคยต้องโทษจำคุก (นับรวมครั้งนี้) ระดับชั้นการเป็นนักโทษ การถูกลงโทษทางวินัยในขณะที่อยู่ในเรือนจำ จำนวนครั้งที่เคยถูกลงโทษ ระดับความมั่นใจในการหาเลี้ยงตนเอง การขอความช่วยเหลือเมื่อออกจากเรือนจำ มีผลต่อการพัฒนาพฤตินิสัยแตกต่างกัน โดยสรุปผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างข้อมูลพื้นฐานของผู้ต้องขังกับตัวแปรที่ศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 1

**ตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้ต้องขังที่มีผลต่อการพัฒนาพฤตินิสัยแตกต่างกัน โดย
มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ**

ข้อมูลพื้นฐาน	ศาสนา	ระดับการศึกษา	ก่อนต้องโทษ มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง	อาชีพก่อนต้องโทษ	จำนวนครั้งที่เคยต้องโทษจำคุก (นับรวมครั้งนี้)	ระดับชั้นการเป็นนักโทษ	การถูกลงโทษทางวินัย ในขณะที่อยู่ในเรือนจำ	จำนวนครั้งที่เคยถูกลงโทษ	ระดับความมั่นใจในการหาเลี้ยงตนเอง	การขอความช่วยเหลือเมื่อออกจากเรือนจำ
การสร้างจิตสำนึกของผู้กระทำผิด	NS	*	NS	NS	NS	*	**	**	**	NS
การปรับตัวในการพัฒนาพฤตินิสัย	*	NS	NS	**	**	NS	*	NS	*	**
ความตั้งใจและมุ่งมั่นในการพัฒนาพฤตินิสัย	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	***	NS
การพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำผิดโดยรวม	NS	NS	**	NS	**	NS	NS	NS	***	**

ผลการทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 4 พบว่า การสร้างจิตสำนึกของผู้กระทำผิด และตัวแปรตามคือ การพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดโดยรวม ด้านการปรับตัวในการพัฒนาพฤตินิสัย และด้านความตั้งใจและมุ่งมั่นในการพัฒนาพฤตินิสัย ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ที่ +1 มีระดับความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยตัวแปรมีความสัมพันธ์ในทางเดียวกันเชิงบวก (ค่า $r = .586, .841, .949$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน คือการสร้างจิตสำนึกของผู้กระทำผิด มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิด และเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ในลักษณะของความเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน ด้วยการวิเคราะห์พหุคูณถอย (Multiple Regression) พบว่าตัวแปรพยากรณ์คือ ระดับการสร้างจิตสำนึกของผู้กระทำผิด สามารถใช้เป็นตัวพยากรณ์ในการคาดคะเนการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำผิดโดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

⁹ *** มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ = 0.001 ** มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ = 0.01
* มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ = 0.05 NS ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ = 0.05

ระดับ 0.001 อธิบายความแปรปรวนด้านการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้กระทำผิดโดยรวมได้ ร้อยละ 34.2 อธิบายความแปรปรวนด้านการปรับตัวในการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยได้ร้อยละ 40.2 และอธิบายความแปรปรวนด้านความตั้งใจและมุ่งมั่นในการพัฒนาพฤติกรรมนิสัย ได้ร้อยละ 22.2

ผลการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพแบ่งตามกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มมีดังนี้

1. **กลุ่มเจ้าหน้าที่** ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 48 คน (100%) โดยส่วนใหญ่มีตำแหน่งเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ชำนาญงาน 17 คน(35.4%) มีอายุงานส่วนใหญ่ในช่วง 5 –10 ปี 13 คน(27.1%) โดยมีอายุงานเฉลี่ยที่ 15.08 ปี ข้อมูลสำคัญที่พบโดยสรุปคือ การควบคุมผู้ต้องขังมิใช่การจำกัดอิสรภาพเพื่อมิให้สังคมเดือดร้อนเท่านั้น แต่ยังมีจุดมุ่งหมายในการปรับผู้ต้องขังให้อยู่กับกฎระเบียบซ้ำๆให้กลายเป็นวินัยติดตัว และเมื่อผู้ต้องขังได้รับการคัดกรองเข้าสู่เรือนจำชั่วคราว และทัณฑสถานเปิดที่ไม่มีกำแพง ผู้ต้องขังพร้อมจะหลบหนีได้ตลอดเวลา จึงต้องควบคุมด้วยใจทำให้ผู้ต้องขังรักและเกรงใจ รวมทั้งการควบคุมด้วยใจแบบพี่น้อง ในขณะที่เดียวกันก็ต้องใช้มาตรการการควบคุมโดยเคร่งครัด และปฏิบัติต่อทุกคนด้วยความเสมอภาค พื้นฐานการควบคุมเจ้าหน้าที่ต้องสังเกตรายบุคคล บุคคลรอบข้างคือผู้ต้องขังด้วยกันจะเป็นผู้แจ้งข่าวให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมเมื่อทราบข้อมูลเบื้องต้นเจ้าหน้าที่จะทำหน้าที่ตักเตือน ทำทัณฑ์บน สำหรับด้านการพัฒนาผู้ต้องขัง ต้องพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ การปรับทัศนคติ กระบวนการทางความคิดต้องให้ผู้ต้องขังแสดงศักยภาพมาให้เห็นอย่างเต็มที่ เพื่อคืนคนดีสู่สังคม ผู้ต้องขังเกิดความพอใจในการใช้ชีวิตพอเพียง ทำให้ผู้ต้องขังหลายคน “สำนึกถึงสิ่งที่ทำผิด” และสามารถปรับตัวเข้ากับสังคม มีภูมิคุ้มกันที่ดี คำว่าพัฒนาศักยภาพผู้ต้องขัง พบว่าเมื่อมีผู้ต้องขังได้รับการคัดกรองเข้ามา ถือเป็น input มีกระบวนการ process คือโครงการต่างๆ และมีผลลัพธ์คือ output เพื่อปรับพฤติกรรมผู้ต้องขัง เน้นด้านระเบียบวินัยให้ความหวังในการต่อสู้ชีวิต การเรียนรู้เรื่องราวปบุญคุณโทษ การเข้าหาเจ้าหน้าที่ที่มีความสะดวกแบบพี่น้อง การแก้ไขฟื้นฟูแบบเรือนจำเปิดเป็นการปรับภาพลักษณ์ของผู้กระทำผิดให้มีการปรับตัวก่อนพ้นโทษ ได้รู้จักบุคคลภายนอก มีความคุ้นเคยกับบุคคลภายนอก เช่น งานบริการออกร้านอาหาร ร้านกาแฟ¹⁰ ภายใต้งบประมาณของกรมราชทัณฑ์ ซื่อหับเผย คาเฟ่ ซึ่งผู้ต้องขังจะได้พบกับบุคคลภายนอกที่เข้ามาใช้บริการรับประทานอาหารและเครื่องดื่ม การเป็นวิทยากร ให้ความรู้กับผู้เข้ามาศึกษา ดูงาน หรือท่องเที่ยวชมสถานที่ได้ รูปแบบคือ ผู้ต้องขังสามารถละลายพฤติกรรม ได้กล้าพูด ได้กล้าแสดงออก สังคมให้ออกมาดูงาน มาท่องเที่ยว ได้รับการยอมรับมากขึ้น ข้อมูลที่น่าสนใจอีกประการ คือโดยภาพรวมหากผู้ต้องขังที่พ้นโทษไปจากเรือนจำเปิด

¹⁰ หับเผย คือ บริเวณเขตคุก ตะราง ในสมัยรัตนโกสินทร์ หมายถึงบริเวณพื้นที่รอบเรือนจำกองลูกโทษเป็นคำโบราณมีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา โดยที่แห่งใดก็ตามถ้าเป็นที่คฤมนักโทษจะมีบริเวณหรือเนื้อที่ไว้สำหรับปลูกบ้านเรือนผู้คุม พรามรงค์ พศดี ใค้อยู่อาศัยคอยดูแลนักโทษในคุกหรือตะราง ซึ่งอาคารบ้านเรือนที่ปลูกอยู่ในบริเวณคุก ตะราง มีชื่อเรียกกันมาแต่โบราณว่า ทับในหับเผย และก่อนจะเข้าถึงคุก หรือตะราง อันเป็นที่คุมขังนักโทษนั้น จะต้องผ่านประตู หนึ่งก่อนล่วงเข้าบริเวณคุกหรือตะราง ประตูนั้นเรียกว่า “ประตูหับเผย” มีการปิด เปิดเป็นเวลา เช่นในตอนเช้าเปิดให้เดินผ่าน เรียกว่า “เผย” และตอนเย็นปิด เรียกว่า “หับ” ถ้าปิดหับเผยแล้ว ใครๆก็เดินผ่านไม่ได้ ดังนั้น จึงเป็นที่มาของการตั้งชื่อร้าน หับเผยคาเฟ่ ภายใต้งบประมาณของกรมราชทัณฑ์

ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพสุจริต ได้รับการยอมรับจากครอบครัว ญาติพี่น้อง และสังคมรอบข้าง โดยในช่วงเวลา 2 ปีแรก หลังพ้นโทษและได้รับการประทับประจักษ์จากบุคคลรอบข้าง จะเป็นการทดสอบจิตใจของผู้ต้องขังว่ามีความเข้มแข็งพอที่จะ ไม่ไปกระทำผิดซ้ำ

จากการสัมภาษณ์ภาคีเครือข่ายที่สนับสนุนการทำงานของเรือนจำแบบเปิด พบว่ามีแนวคิดที่เด่นชัดเกี่ยวกับผู้กระทำผิด คือ 1) เพื่อเปลี่ยนนิสัย 2) เพื่อเปลี่ยนสิ่งแวดล้อม 3) เพื่อเปลี่ยนอาชีพ เนื่องจากสังคมมีการ “ตีตรา” ผู้กระทำผิด สังคมเองจึงต้องสร้าง “การให้โอกาส” คือ “การเปลี่ยนนิสัย” และ “การเปลี่ยนอาชีพ” คือ “การเปลี่ยนสภาพแวดล้อม” ดังนั้นการรับผู้กระทำผิดเข้ามาทำงานในสถานประกอบการจะต้องสร้างการยอมรับของสังคม เพื่อเปลี่ยนทัศนคติ(Mindset) คือการเปลี่ยนกรอบความคิดหรือทัศนคติทางจิตใจทั้งของสังคม และผู้กระทำผิด เพื่อลดทอนเรื่องการตีตราของสังคม

2. กลุ่มผู้ต้องขัง ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 117 คน (100%) ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 71 คน (60.7%) รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 34 คน (29.1%) ได้ถูกพิพากษาลงโทษในช่วง 0.01 -5.00 ปีมากที่สุด 60 คน (51.3%) คัดกรองเข้ามาอยู่ในเรือนจำเปิด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วง 0.01 – 2.00 ปีมากที่สุด 110 คน (94.0%) ข้อมูลสำคัญที่พบโดยสรุปคือ การได้โอกาสคัดกรองเข้าสู่เรือนจำเปิด เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย การอยู่ในเรือนจำเปิดการฝึกวิชาชีพได้ลงมือทำ เช่น ทำสวน ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ งานบริการงานช่างต่างๆ มีการจำแนกในงานที่ถนัด ตามความสามารถพิเศษ และเป็นความสมัครใจ การออกไปทำงานนอกสถานที่ การเป็นวิทยากรอธิบายความรู้กับผู้ที่เข้ามาศึกษาดูงาน หรือมาท่องเที่ยว นำชมสถานที่ได้ มีโอกาสได้กล้าพูด ได้กล้าแสดงออก สังคมให้โอกาส ทำให้รู้สึกว่าคุณมั่นใจที่จะอยู่ในสังคม ได้รับการยอมรับมากขึ้น จึงได้ข้อสรุปว่าปัจจุบันสังคมยอมรับผู้ต้องขังมากขึ้น นอกจากนี้ผู้ต้องขังได้ให้ข้อมูล ด้านความรู้สึกละเอียด อาทิ 1) ได้ผ่อนคลายมากขึ้น ไม่เหมือนเรือนจำปิด 2) สุขภาพดีขึ้น สุขภาพจิตดีขึ้น รู้สึกว่าได้เป็นมนุษย์ที่สุด 3) ได้มีโอกาสพัฒนาจิตใจ มีความคิดบวกเพิ่มมากขึ้น 4) การอยู่ในกฎระเบียบแต่สภาพความเป็นอยู่ดี และสภาพจิตใจดีขึ้น 5) ได้มีเวลาเล่นกีฬาออกกำลังกายก่อนขึ้นเรือนนอน ตรงนี้มีความยืดหยุ่นมากสำหรับด้านพฤติกรรม พบว่าพฤติกรรมที่ปรับได้มีดังนี้ 1) ด้านความคิด คิดบวกมากขึ้น ใจเย็นขึ้น 2) มีความใส่ใจ ความรับผิดชอบ กระตือรือร้นมากขึ้น 3) มีระเบียบวินัยเพิ่มมากขึ้น 4) มีความอดทน อดกลั้น มีสติยังคิดได้มากขึ้น 5) รู้จักเรื่องการแบ่งเวลาให้ตนเอง มีหน้าที่ของตนเองมากขึ้น 6) มีความขยันมากขึ้น 7) กล้าพูด กล้าคุย กล้าแสดงออกมากขึ้น 8) มีการวางแผนชีวิตล่วงหน้า 9) มีเวลาคิดทบทวนเรื่องตนเองมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. รูปแบบกระบวนการการควบคุมด้วยใจแบบผ่อนคลายสอดคล้องกับองค์ความรู้ในงานสังคมสงเคราะห์คลินิก พบว่าเมื่อผู้ต้องขังได้รับการคัดกรองเข้าสู่เรือนจำชั่วคราว และทัณฑสถานเปิดที่ไม่มีกำแพง ผู้ต้องขังพร้อมจะหลบหนีได้ตลอดเวลา จึงต้องควบคุมด้วยใจให้ผู้ต้องขังรักและเกรงใจ รวมทั้งการนำ

มาตรการการควบคุมโดยเคร่งครัด และปฏิบัติต่อทุกคนด้วยความเสมอภาค ในขณะที่ด้วยกันผู้ต้องขังได้รับโอกาสได้กล้าพูด ได้กล้าแสดงออก สังคมให้โอกาสมาดูงาน ทำให้รู้สึกว่ามันใจที่จะอยู่ในสังคม ได้รับการยอมรับมากขึ้น จึงได้ข้อสรุปว่าปัจจุบันสังคมยอมรับผู้ต้องขังมากขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภนิภา ดันติชัยนุสรณ์ และเปรมฤดี เพ็ชรกุล¹¹ ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับผู้พ้นโทษกลับคืนสู่ชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในพื้นที่กรุงเทพมหานครกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้พ้นโทษ โดยมองว่าผู้พ้นโทษสามารถอยู่ร่วมกับคนในชุมชนได้

2. สมรรถนะด้านความรู้ และการมุ่งผลสัมฤทธิ์ สมรรถนะด้านพฤติกรรมที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ สามารถใช้เป็นตัวพยากรณ์ในการคาดคะเนการยกระดับสัมฤทธิ์ผลการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้กระทำผิดได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และ 0.05 สอดคล้องกับ พุทธิพงศ์ ฤทธิรงค์, อนัญญา จันทร์ไพบูลย์ และวรพล พินิจ¹² ได้ทำการศึกษาโครงการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำชั่วคราว เขากลิ้ง จังหวัดเพชรบุรี พบว่า นโยบายการฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ เป็นนโยบายที่สามารถนำมาพัฒนาผู้ต้องขังได้จริง

3. ประเด็นความมั่นใจในการหาเลี้ยงตนเองของผู้ต้องขัง มีผลต่อการสร้างจิตสำนึก การพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้กระทำผิดในทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากการผ่านกระบวนการควบคุมแบบผ่อนคลายเป็นเรือนจำแบบเปิด ที่มีการฝึกทักษะอาชีพ และได้พัฒนากระบวนการคิดในทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ กฤษณพงศ์ พุตระกูล และคณะ¹³ ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบงานราชทัณฑ์ไทยเปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซีย และได้ให้ข้อเสนอแนะในบริบทของประเทศไทยเพื่อยกระดับ แนวทางการบำบัดฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพผู้ต้องขังว่าควรส่งเสริมผู้ต้องขังด้านทักษะทางวิชาชีพและประสบการณ์ทำงาน ซึ่งมีผลทำให้ผู้ต้องขังมีทัศนคติที่ดีขึ้นในการดำเนินชีวิต มีแนวโน้มที่ดีในการบำบัดฟื้นฟูพฤติกรรมนิสัยเป็น การส่งเสริมให้มีรายได้ในการเลี้ยงชีพ/เลี้ยงดูครอบครัว และเป็นการเคารพตัวเองจากการได้พิสูจน์ตัวเองในการทำงาน

¹¹ ศุภนิภา ดันติชัยนุสรณ์ และเปรมฤดี เพ็ชรกุล, “ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับผู้พ้นโทษกลับคืนสู่ชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร” (2566) 33:2 วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ 126, 126-139.

¹² พุทธิพงศ์ ฤทธิรงค์, อนัญญา จันทร์ไพบูลย์ และวรพล พินิจ, การศึกษาโครงการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำชั่วคราวเขากลิ้ง จังหวัดเพชรบุรี (ตรัง: ม.อ., 2559) 209-217.

¹³ กฤษณพงศ์ พุตระกูล และเสกสรรค์ เครือคำ, การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบงานราชทัณฑ์ไทยเปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซีย (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2562) 12-17.

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1. กรมราชทัณฑ์ควรให้ความสำคัญ และขยายการควบคุมผู้กระทำผิด แบบเรือนจำชั่วคราวและทัณฑสถานเปิดเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และสร้างสังคมให้มีความปลอดภัยยิ่งขึ้น เนื่องจากการย้ายระบายผู้ต้องขังในเรือนจำปิดที่มีความประพฤติดี เป็นการลดความแออัด และยังเกิดผลดีในการปกครอง และการบริหารงานเรือนจำ พร้อมกับการส่งเสริมให้เรือนจำเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยว การส่งเสริมการเกษตรเชิงนิเวศน์ เสริมสร้างทักษะอาชีพด้านการบริการเพื่อให้ผู้กระทำผิดได้มีโอกาสปรับตัว เปลี่ยนสภาพแวดล้อม และเปลี่ยนอาชีพที่เหมาะสม ส่งผลต่อทัศนคติเชิงบวกของประชาชนต่อผู้กระทำผิด

2. สนับสนุนให้มีมาตรการติดตามเฝ้าระวังการกระทำผิดซ้ำ ภายในช่วง 2 ปีแรกหลังพ้นโทษ เพื่อให้ผู้พ้นโทษมีความเข้มแข็งพอที่จะไม่ไปกระทำผิดซ้ำ โดยการบูรณาการความช่วยเหลือและการพัฒนาด้านจิตใจในแต่ละราย ควบคู่กับการใช้กลไกของกฎหมายด้านการพักการลงโทษ และการคุมความประพฤติ โดยต้องมีการกำหนดมาตรการในการควบคุมดูแลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสนับสนุนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) หรือการใช้เทคโนโลยีอื่นๆเข้ามาช่วยปฏิบัติงาน เพื่อสร้างความมั่นใจและความปลอดภัยให้กับสังคม

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อภาวะสมดุลในการควบคุม และการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิด เพื่อสร้างความปลอดภัยของสังคม

2. ควรทำวิจัยเชิงการพัฒนากลไกการบูรณาการการพัฒนาศักยภาพผู้กระทำผิด เพื่อสร้างการยอมรับและการกลับคืนสู่สังคมของผู้กระทำผิด

บรรณานุกรม

กรมราชทัณฑ์, รายงานสถิติราชทัณฑ์ รท.103 (24 December 2023) correct.go.th<http://www.correct.go.th/rt103pdf/report_index.php>.

กฤษฎพงศ์ พุทธระกูล และเสกสัน เครือคำ, การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบงานราชทัณฑ์ไทยเปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซีย (รายงานวิจัย) (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม, 2562).

ปกรณ์ มณีปกรณ์, อาชญวิทยา และทัณฑวิทยา (กรุงเทพฯ: เอ็ม.ที.เพรส, 2553).

ปริญญา หวันเหล็ม, “จากโรงงานสู่เรือนจำ ว่าด้วยคุณค่าและแก้ไขการเฝ้าระวังผู้กระทำผิดผ่านวิชาชีพ นักสังคมสงเคราะห์กระบวนการยุติธรรม” (2564) 1:1 วารสารการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

พฤตพงศ์ ฤทธิรงค์, อนัญญา จันทร์ไพบูลย์ และวรพล พินิจ, การศึกษาโครงการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำชั่วคราวเขากลิ้ง จังหวัดเพชรบุรี (ตรัง: ม.อ, 2559).

วิไลภรณ์ โคตรบึงแก, “Clinical Social Work Practice: An Integrated Approach” (2563) 28:2 วารสารสังคมสงเคราะห์.

ศุภณิภา ดันติชัยนุสรณ์ และเปรมฤดี เพ็ชรกุล, “ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับผู้พ้นโทษกลับคืนสู่ชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร” (2566) 33:2 วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ.

เสริน ปุณณะหิตานนท์, การกระทำผิดในสังคม: สังคมวิทยาอาชญากรรมและพฤติกรรมเบี่ยงเบน (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558).

National Association of Social Workers, *Code of ethics of the National Association of Social Workers* (24 January 2024) Code <<http://www.socialworkers.org/pubs/code/code.asp>>.

